

Voetgangers, een toontje lager!

**Steeds meer voetgangers be-
geven zich op straat met oortjes in.
Soms vormt dat geen enkel pro-
bleem. Maar in andere situaties
kan muziek beluisteren reële ri-
sico's inhouden ...**

De voorbije maanden vernamen we in de media verschillende ongevallen waarbij een voetganger geraakt werd door een voertuig terwijl hij de straat overstak en tezelfdertijd naar muziek luisterde. Het gebruik van een koptelefoon of oortjes is sterk ingeburgerd bij jongeren, ook in het verkeer.

Amerikaanse studie

Volgens een Amerikaanse studie die gevoerd werd tussen januari 2004 en juni 2011 en die gepubliceerd werd in het gespecialiseerde tijdschrift Injury Prevention komen er in de Verenigde Staten steeds meer ernstige ongevallen voor met voetgangers die rondwandelen met oortjes in. In zes jaar tijd is dat aantal verdrievoudigd. De slachtoffers zijn vooral adolescenten en jonge volwassenen van het mannelijke geslacht (21 jaar oud gemiddeld).

Volgens deze studie komen de meeste ongevallen voor in een stedelijke omgeving. Daarbij werd iets meer dan de helft (55%) geraakt door een trein. In totaal werden 116 gevallen geregistreerd, waarvan 81 (70%) dodelijk. En in drie kwart van de gevallen vertelden getuigen dat het slachtoffer op het moment van het ongeval een koptelefoon of oortjes droegen. In ongeveer één geval op de vier (29%) werd spe-

cifiek melding gemaakt van een claxon of alarmsignaal vóór de voetganger werd geraakt.

In België beschikken we niet over gegevens met betrekking tot het aantal voetgangers dat betrokken raakt bij ongevallen tijdens het dragen van oortjes. We kunnen dus geen conclusies trekken over de omvang van het fenomeen. Uit de statistieken blijkt echter wel duidelijk dat voetgangers het meeste gevaar lopen bij het oversteken

Aantal slachtoffers onder de voetgangers in functie van hun plaats op de rijweg (2010)

		Dodelijke slachtoffers	Zwaar- gewonden	Licht- gewonden	Ongevallen
Op een oversteek- plaats	met een verkeerslicht	4	41	283	313
	waar het verkeer geregeld wordt door een agent of een gemachtigd toezichter	0	2	8	9
	waar het verkeer niet geregeld is	19	145	926	1039
In de buurt van een oversteek- plaats	met een verkeerslicht	4	9	104	113
	waar het verkeer geregeld wordt door een agent of een gemachtigd toezichter	0	0	8	8
	waar het verkeer niet geregeld is	14	74	431	520
Geen oversteekplaats op minder dan 30m		15	108	478	592
Andere	Op het trottoir/de berm	7	70	440	475
	Op een fietspad dat gescheiden is van de rijweg	3	12	64	109
	Bij het verlaten van een voertuig	0	10	94	102
	Rechts (ten opzichte van de rijrichting) op de rijweg	12	35	183	225
	Links (ten opzichte van de rijrichting) op de rijweg	5	8	81	96
	Werkt, speelt op de rijweg	7	33	235	255
	Onbekend	16	66	400	466
Totaal		106	613	3735	4323

Bron: FOD Economie AD SEI / infografie BIVV

¹ "Headphone use and pedestrian injury and death in the United States: 2004-2011", Richard Lichenstein, Daniel Clarence Smith, Jordan Lynne Ambrose, Laurel Anne Moody.

Evolutie van de voetgangers die verkeersslachtoffers worden en de ongevallen waarbij minstens 1 voetganger betrokken is

	Dodelijke slachtoffers	Zwaar- gewonden	Licht-gewonden	Ongevallen
2005	108	576	3009	3625
2006	125	586	3059	3703
2007	104	607	3269	3893
2008	99	592	3192	3810
2009	105	548	3352	3900
2010	106	613	3735	4336

Duidelijke risico's

Verscheidene studies waarbij het gedrag van weggebruikers werd bestudeerd, hebben desondanks aangetoond dat voetgangers die telefoneren of muziek beluisteren meestal minder voorzichtig zijn, onder meer bij het oversteken. Dat heeft twee redenen:

1. Met zijn koptelefoon is de voetganger volledig van de buitenwereld afgesloten, vooral wanneer het volume hoog staat. Hij kan dus de geluiden rondom hem die van groot belang kunnen zijn, niet horen (motor, claxon, sirene, enz.). Het gevaar is het grootst in de stad, onder meer bij het oversteken van de weg en ten opzichte van de zwaardere voertuigen (trams, bussen, ...). Zij hebben immers een langere remafstand waardoor ze niet tijdig kunnen reageren.

2. Muziek beluisteren vermindert tevens de hersencapaciteit die vrij is voor externe stimuli. De visuele aandacht van de voetganger wordt beperkt en hij wordt in zekere zin blind voor alles wat zich rondom hem afspeelt. Hij bekijkt de andere voetgangers die hij kruist wel maar hij ziet ze niet. Het experiment dat

de onderzoekers van de Western Washington University voerden is veelzeggend. Ze observeerden het gedrag van voetgangers die een campusplein overstaken met GSM of MP3. Zij die muziek beluisterden of aan het telefoneren waren, veranderden het vaakst van richting, liepen het meest zigzag en botsten op tegen verschillende obstakels. De onderzoekers vroegen een clown om op het plein rond te lopen en vroegen daarna aan de voetgangers of ze iets opmerkelijks hadden opgemerkt tijdens het oversteken. Slechts 32% van de muziekbeluisterende voetgangers antwoordde bevestigend, dat bewijst dat ze geen aandacht hebben voor wat zich rondom hen afspeelt.

Wat te doen?

Art. 7.2 van de wegcode bepaalt dat "De weggebruikers zich zo moeten gedragen op de openbare weg dat ze geen hinder of gevaar veroorzaken voor de andere weggebruikers". Eerder dan het beluisteren van muziek voor voetgangers volledig te verbieden, wat toch onmogelijk zou zijn in de praktijk, gaat de voorkeur naar educatieve maatregelen. De overgedragen boodschap kan verschillende aspecten omvatten zoals het risico op gehoorverlies en de gevolgen daarvan, het risico op verstoring van de cognitieve functies (verstrooidheid, langzamere reacties), de verminderde auditieve perceptie, de verantwoordelijkheid van de gebruiker wat zijn eigen gedrag betreft. Zo kan art. 7.2 het in bepaalde omstandigheden mogelijk maken om het gebruik van MP3-spelers in het verkeer te bestraffen.

Indien blijkt dat dit fenomeen blijft toenemen, is het niet uitgesloten dat het BIVV andere sensibiliseringsacties onderneemt, bijvoorbeeld door het materiaal dat al bestaat voor voetgangers aan te passen.

Benoit GODART

